

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

III Міжнародної науково-методичної конференції

6 травня 2022 р.

Харків – 2022

ЗМІСТ
СХІДНА ФІЛОЛОГІЯ

Alibekiroğlu Sertan. Küresel Bakışın Dil Değişmelerine Etkileri.....	6
Can Eda, Kuruoğlu Gülmira. False Start Production of Turkish Patients with Alzheimer's Disease.....	8
Durlanık M. Latif. Türk Dil(ler)inin Dil Bilimsel Temel Özellikleri.....	11
Gani Büşra Nur, Kuruoğlu Gülmira. Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mülteci Çocukların Konuşmalarında Tespit Edilen Anlam Bilimsel Yanlıkların Dil Bilimsel Analizi.....	12
Mergen Filiz, Kuruoğlu Gülmira. Processing Emotion Words by Turkish Monolinguals.....	15
Özcan Vural Ayşegül, Kuruoğlu Gülmira. Verbal Communication in Schizophrenia.....	19
Skrazlovska Iryna. Ukrayna Harkiv Bölgesinin Türkçe Kökenli Yer Adlarının Semantik Özellikleri.....	21
Алиева Таира Забытые «мученики» науки или «Над арабскими рукописями».....	25
Бабаева Эльнура «Рисале-и аруз» Абдуррахмана Джамии и его бакинський список.....	28
Басам Санатуллах. Дослідження історії виникнення мови дарі.....	30
Гложик Карина. Аналіз лексики сучасних коміксів на матеріалі «我来自游戏» та «传说中的恶役公主».....	33
Гопка Інна. Лінгвопрагматичні особливості китайських ідіоматичних виразів (перекладознавчий аспект).....	34
Жукова Катерина. Шість категорій ієрогліфів застарі для сучасної науки?.....	36
Завгородня Олена. Рубаї Омара Хайяма в перекладі Василя Мисика.....	38
Ільницька Марія. Людський страх та мотив «схибленості» влади у творах Олени Звичайної та Чжан Айлін.....	41
Ільченко Анастасія. Парцеляція простих речень у творах жанру хуацзю.....	43
Искендерли Рена. Творческое наследие Шемседдина Сами и его сочинения в коллекции Института рукописей НАН Азербайджана.....	46
Коляда Аліна. Фразеологічні одиниці пекінського діалекту у п'єсі Лао Ше «Чайна».....	48
Компанієць Олександра, Компанієць Володимир. Едгар Керет – особливості перекладу українською.....	50
Лю Синься. Исследование межкультурных факторов перевода слов при обучении русскому языку в Китае.....	51
Ляшун Юлія. Особливості лексико-граматичних трансформацій в художньому китайсько-українському перекладі (на матеріалі оповідання Ся Шана (夏商).....	55
Мораді Арезу. Миролюбиві мотиви поезії Парвін Етесамі.....	57
Руда Наталія, Мараховська Оксана. Визнання творчого спадку Нізамі Гянджеві у сучасному Китаї.....	58
Саніна Ганна, Родін Олександр. Мовні артефакти айну – аборигенів японських островів.....	60
Семенюк Єлізавета. Диференціації понять «слово» та «ієрогліф» у сучасній китайській лінгвістиці.....	63
Сокол Анна. Втілення основних гендерних тенденцій китайського літературного простору першої половини ХХ століття у драмі Ся Яня «Ароматні трави на горизонті».....	65
Соколова Анастасія. Емоційно забарвлена лексика розмовного стилю китайського телебачення.....	68
Хижа Іван. Вживання лексико-стилістичних засобів у новелі Мо Яня «Відпустити на волю».....	69
Шапаренко Елліна. Порівняння основних стилістичних особливостей публіцистичного стилю російської та китайської мов.....	71

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Türkiye Diyanet Vakfı. İslam Ansiklopedisi. Cilt 38. İstanbul, 2010. 588 s.
2. Kulla, F. Hayatımı Türk ile Arnavut Dil ve Edebiyata adamış şahsiyet olarak Şemseddin Sami // Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı (TDKB). Eskişehir, 2013. 724 s.
3. Akün, F.Ö. Şemseddin Sami // TDV. İslam Ansiklopedisi (İslam Alemi Tarih, Coğrafya, Etnoğrafya ve Biyografya Luğati). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1970. 799 s.
4. Sirri, A.L. Şemseddin Sami. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1969. 211 s.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ПЕКІНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ У П'ЕСІ ЛАО ШЕ«ЧАЙНА»

Коляда Аліна, студентка 5 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник: доц. Н.В. Руда

Лао Ше — один із найвидатніших письменників ХХ століття, який відомий завдяки своєму неповторному стилю мовлення. Його основне досягнення полягає у поширенні байхуа — розмовної китайської мови, що використовується в Китаї і в наші дні [1]. Тому важливим аспектом аналізу мови Лао Ше на лексичному рівні є вивчення фразеологічних одиниць китайської мови — ченьюїв. Для аналізу ми обрали його одну з найвідоміших п'єс «Чайна», якій притаманні стислий і живий стиль викладення. У ній ченьюїпекінського діалекту можна поділити на дві групи: 1. фразеологічні одиниці пекінського діалекту, які використовував Лао Ше для їх поширення; 2. авторські неологізми письменника, які розповсюдилися в китайську мову після видання п'єси. Розглянемо їх використання в контексті п'єси.

1. 秦仲义:不能这么说,我那点威风在您的面前可就施展不出来了!哈哈! Не можна так казати, мій престиж не можна так показувати перед вами!Ха-ха-ха!

庞太监:说得好,咱们就八仙过海,各显其能吧! Добре кажеш, давайте перепливемо море з вісьмома безсмертними, і нехай кожен покаже свої здібності!

Ченьюй «八仙过海,各显其能» — авторський неологізм Лао Ше, який походить від вислову 八仙过海,各显神通 «вісім безсмертних переправляються через море» — кожен демонструє свої здібності; образно — усі прагнуть показати, на що вони здатні, намагатися перевершити один одного, змагатися». Цей ченьюй заснований на давній китайській легенді про подорож восьми даоських Безсмертних за скарбами моря. ЛюДунбінь запропонував відмовитися від звичайного способу подорожі на хмарі, вважаючи, що морем вони можуть пересуватися швидше. Тоді Лі Тегуай кинув на воду свою палицю і, вставши на неї, стрімко ковзав хвилями. Чжун Ліцюань зробив те ж саме, використавши своє віяло, Чжан Голао скористався своїм білим паперовим мулом, Лю Дунбінь застосував свій меч, Хань Сянцзи — квітковий кошик, Хе Сяньгу — свою квітку лотоса, Лань Цайхе, а Цао Гоцзю — пайцзе, що підтверджує, що його допустили до двору [4].

2. 他老的不象样子了,衣服也破旧不堪。Він був дуже старий, а його одяг — вкрай зношений. Ченьюй 不象样子 означає «непрстойний, непридатний», у даному контексті використовується для підсилення порівняння старого чоловіка з його одягом.

3. 小宋恩子:太不知好歹!他们老老实实的,美国会送来大米,白面嘛! Ось невдячні! Вони дуже чесні, США може надіслати рис, борошно! Діалектизм 不知好歹, який зараз широко використовується в путунхуа, має два значення: «не відрізнити

добре від поганого» та «бути невдячним, не цінувати гарного ставлення» [2]. У цьому контексті ченьюй 不知好歹 відповідає другій дефініції.

4. 王利发:… 四爷你, 一辈子不服软, 敢作敢当, 专打抱不平。我呢, 作了一辈子顺民, 见谁都请安, 鞠躬, 作揖。Си Є, ти у житті ніколи не поступався, відповідав за свої вчинки, боровся за справедливість. А я завжди був слухняним громадянином, кого б не зустрів, з усіма вітався, кланявся, махав рукою. Ченьюй 打抱不平 означає «заступатися за того, кого образили, боротися за справедливість».

5. 庞太监: 哼, 凭这么个小财主也敢跟我逗嘴皮子, 年头真是改了。Хм, навіть маючи таку маленьку власність, він наважується зі мною сперечатися, час дійсно змінився. Ченьюй 逗嘴皮子 — авторський неологізм Лао Ше, який став загальноживаним і часто використовується в розмовному стилі, означає «обговорювати, сперечатися».

6. 王利发:我也分不开身, 就不陪了! Я також дуже зайнятий, не можу піти! 分不开身 теж авторський неологізм Лао Ше, зараз використовується в пекінському діалекті. В основі ченьюй полягає метафора, дослівний переклад — «бути нерозривним із тілом», тобто бути дуже зайнятим.

7. 王利发:您多给美言几句, 我感恩不尽! Скажіть мені пару гарних слів, я буду дуже вдячний! 美言几句 — ченьюй, створений Лао Ше, має значення «просити інших сказати декілька добрих слів» [3].

8. 王利发:…你也走一趟, 到堂上实话实说, 没你的事! Ти теж сходи туди хоч раз, говорячи правду, все що до суду — не твоя справа. Ченьюй 实话实说 походить від сталого виразу 说实话 — «казати правду» та означає «говорити чисту правду, не скриваючи жодного факту».

9. 王利发: 哪儿不一样呢! 秦二爷, 常四爷, 我跟你们不一样, 二爷财大业大心胸大, 树大可就招风啊! Це зовсім різні речі! Цінь Ер Є, Чан Си Є, я не схожий на вас, у Цінь Ер Є чудова кар'єра і велике серце, а дерево здатне притягнути вітер! В основі ченьюй 树大招风 лежить метафора, дослівний переклад — «великі дерева можуть притягувати вітер», тобто «успіх може викликати заздрість».

10. 王利发: 我可不光耍嘴皮子, 我的心放得正! 这十多年了, 你白喝过我多少碗茶? 你自己算算! Ван Лі Фа, я не просто шуткую, моє серце каже правду! Скільки чашок чаю ти випив зі мною за останні десять років? Ти сам підрахуй! Ченьюй 耍嘴皮子 має два значення: «жартувати» та «людина, яка нічого не робить». У цьому контексті використовується у значенні «жартувати».

11. 王利发: 唉! “茶钱先付”, 说着都烫嘴! О! «Спершу платять гроші за чай», — сказав він сором'язливо. Ченьюй 说着烫嘴 є пекінським варіантом фрази 不好意思 — сором'язливо, незручно.

12. 康顺子: 我跟庞家一刀两断啦, 找我干吗? Ми з Па Ця закінчили стосунки, у тебе є до мене справа? Дослівний переклад ченьюй 一刀两断 — «одним ударом розрубати надвоє», образно — «рішуче порвати стосунки».

Отже, зазначені вище приклади доводять, що неповторність стилю Лао Ше, у першу чергу, виявляється в його незвичному використанні лексико-фразеологічних одиниць. На прикладі п'єси «Чайна» ми можемо побачити, що вживання лексики пекінського діалекту, а саме ченьюй, роблять мову твору більш зрозумілою та живою. Письменнику вдалося збагатити тогочасну китайську мову та зробити пекінський діалект більш зрозумілим для сприйняття читачам із різних куточків Китаю. Саме в цьому виявляється новаторство Лао Ше як письменника.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Родионов А.А. Лао Шэ и проблема национального характера в китайской литературе XX в. СПб.: Евразия, 2006. 295 с.
  2. 国际老舍学术研讨会论文选, 国际与二十世纪. 天津人民出版社, 1999.
  3. 王明博, 老舍文学 "京味儿" 特征刍议. 甘肃广播电视大学学报, 2006.
- Електронний ресурс:
4. <https://baike.baidu.com/item/八仙过海,各显其能/1366259>

ЕДГАР КЕРЕТ – ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ

Компанієць Олександра Вікторівна, ст. викладач кафедри східних мов

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Компанієць Володимир Олександрович, співробітник НАТІВ

Ізраїльський культурний центр у м. Харкові

Один з відомих у світі письменників сучасного Ізраїлю Едгар Керет, народився у 1964 році в Рамат-Гані (Ізраїль). Він представник нового напрямку в ізраїльській літературі, в якому працюють сучасні ізраїльські літератори, часто наслідуючи Керету. В різноманітних статтях, які поширюються ізраїльськими ЗМІ, неодноразово підкреслюється його вклад в розвиток сучасного івриту. При цьому, наголос робиться саме на популяризації Керетом розмовної мови, називаючи її навіть «літературно-розмовною» [2]. І це з одного боку заслуговує на схвальні відгуки за популяризацію розмовної мови, а з іншого, періодично чути закиди Керету, за спрощення мови і відхилення від високих стандартів літературного івриту [3].

Творчість Едгара Керета, спеціалісти характеризують як постмодерністичну, засновану на іронії та абсурді [2]. Головний жанр, в якому працює автор – коротке оповідання, хоча Керет також виступає як сценарист та режисер-постановник.

В історіях Керета велику роль відіграє оповідач, якому притаманні риси наївної людини, стороннього спостерігача, або навіть невдахи. Отже невисокий іврит повністю відповідає такому герою, додаючи образу «реалістичності». Адже було б дивно, аби наприклад прибиральник нічного клубу розмовляв як професор математики.

Справа у тому, що на відміну від багатьох мов, в івриті існують офіційні реєстри: мова класичної художньої літератури, яка заснована на літературній мові Агнона, Бреннера, Шльонського, Бяліка; мова наукових видань, мова ЗМІ, та мова розмовна, якою можна спілкуватись на ринку, в магазині, або підтримувати дружню бесіду. Більш того, пересічний ізраїльтянин скоріш за все зніжковіє, якщо його близький друг почне спілкуватись з ним мовою диктора телебачення. Адже розмовне – то для близьких. Це така ж частина ізраїльської культури, як юдаїзм, або барбекю на День Незалежності. Отже, фактично розмовно-літературна мова оповідань Керета – це сплав високого і земного, а також спроба автора «війти у довіру», до читача.

На сьогоднішній день оповідання Керета перекладено багатьма мовами. Український переклад останньої збірки автора, що побачила світ «І раптом стукіт у двері» було презентовано 2016 року, видавництвом «Фоліо» [1]. Чи вважати цей переклад вдалим? Його робили не з оригінального тексту на івриті, а з англійського перекладу. Нажаль, саме це, попри схвальні відгуки, не дало змоги показати всі відтінки іронії Едгара Керета. Лишається надія, на те, що наступні покоління перекладачів, все ж таки звернуться до перекладу з мови оригіналу, і знайдуть відповідні літературні засоби української мови, аби наслідуючи ізраїльському автору з'єднати земне і високе, та максимально наблизити його героїв до сучасних українців.